

LISTY

skřítko Lískáčka pro rodiny s dětmi

List 4/2014 - ČERVNOVÝ

Líska

Lískáčkovo
červnové
téma:

Včelky

Co nás čeká:

- **Pozorování včelek** (pro děti od 3 let, ve spolupráci s rodiči, aktivita venku, dle potřeby)
- **Medová limonáda bez bublinek** (pro děti od 4 let, ve spolupráci s rodiči, aktivita uvnitř, 20 minut)
- **Včelka létavka** (pro děti od 3 let, ve spolupráci s rodiči, aktivita uvnitř, 20 minut)

Příběh
s Lískáčkem:

Chleba s medem

Jednou odpoledne, když si Tomík s Jitkou hráli, přinesla jim maminka na zahradu svačinku. „Jé, chleba s medem“, zvolal Tomík a Jitka se hned přidala, protože sladký med měla stejně moc ráda jako Tomík.

Jak si tak pochutnávali na svačince, napadlo Jitku zeptat se Lískáčka, kterého vůně medu také přilákala, kde se med vlastně bere. „No v obchodě nebo u strýčka Aleše. Kde jinde.“, předběhl s odpovědí Lískáčka Tomík. „Ale mně zajímá, kde ho bere strýček nebo prodavačky v obchodě“. To už se Lískáček konečně dostal ke slovu. „Já vím, kde se bere, ale bude mnohem lepší, když se na to půjdeme zeptat strýčka Aleše. Ten nám to poví nejlépe“.

A tak se děti i skřítek hned po svačince vypravili o pár ulic dál do domku strýčka Aleše. „To jsou mi hosté“, uvítal je strýček „Copak mi nesete?“ „Přišli jsme se zeptat, kde bereš strýčku med. Měli jsme ho ke svačince a chtěli bychom vědět, jak se takový med dělá.“ „Tak to se musíte zeptat třeba tady té včelky, co mi právě přistála na okraji klobouku. Já med nevyrobím, vlastně ho jen dám do lahví a pak mamince.“

Děti na strýčka trochu nechápavě hleděli a tak začal strýček vyprávět. Jak včelky obletují květy a sbírají z nich sladkou šťávu, jak ji pak ukládají v úle do komůrek na horší časy a míchají ji s různými přísadami, jak se o něj starají a pečují, a také o tom jak jim pak strýček část zásob vymění za cukr, aby v zimě nezahynuli, a my jsme si mohli na medu také pochutnat.

„A to si neumíme med vyrobit nějak jednodušeji?“ zeptala se Jitka, které to přišlo vše nějak moc složité a zdlouhavé. „Neumíme,“ řekl strýček Aleš a Lískáček významně pokyvoval hlavou. „Med umí vyrobit jenom včely.“

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

nadace
partnerství

| LIDÉ A PŘÍRODA

 Zlínský kraj

Lískáčkovo
bádání:

Pozorování včelek

Věk: od 3 let ve spolupráci s rodiči

Místo: venku

Pomůcky: lupa nebo kelímková lupa

Motivace: Tomáš s Jitkou a Lískáčkem se se strýčkem Alešem vypravili na louku, aby se podívali, kde včelky sbírají základní surovinu pro svůj med - nektar. Včelky pozorovali lupou. Při svém průzkumu si také všimli, že ne každá kytička je plná včelek.

Procházka rozkvetlou loukou je určitě vždy příjemná a uklidňující. Všimli jste si ale, že místo, kde my většinou odpočíváme a kocháme se krásou květů, je vlastně místem, kde se opravdu pilně a bez přestávky pracuje?

Postup: Při procházce můžete s dětmi pozorovat včelky při práci. Lupou můžete vidět, jak včelky olizují nektar z květů a také zároveň sbírají pyl. Na zadních nožičkách pak můžete pozorovat pylové rousky (žluté hrudky na zadních nohách) z již nasbíraného pylu. Také můžete sledovat, které květiny jsou včelami nejvíce navštěvované.

Trocha teorie: Při přelétávání z květu na květ včelky nasávají svým sosákem nektar, což je šťáva s vysokým obsahem vody. Ten ukládají do medného váčku o velikosti špendlíkové hlavičky. K naplnění medového váčku musí včela navštívit asi 1000 květů. Na určité množství medu musí nasbírat až pětinasobek nektaru! Takže na jeden litr medu potřebuje až 5 litrů nektaru. Ne nadarmo se tedy říká, že je někdo pilný jako včelka. To ale není všechno. S tímto nektarem musí včelky dále pracovat, než z něho vytvoří med. Med si včelky pak ukládají do buněk v plástvech, kde si ho schovávají jako potravu na zimu. Proto, když se jim odebere část medu, přikrmují se včelky na zimu cukrem.

A co dělají s tím pylem, když z něho nedělají med? Pyl je důležitá součást potravy včel. Opět ho upravují a skladují v plástvech. Jedno včelstvo za rok spotřebuje asi 30 kg pylu (jeden rousek váží přibližně 7 mg). A aby včelka vytvořila jeden pár pylových rousků, musí obletět přibližně 50 až 300 květů. Tím se také stává významným opolovačem, protože při tvoření rousků vždy navštěvuje pouze jeden druh rostliny.

A jak je to s těmi barvami? Včelí vnímání barev se od našeho vlastního způsobu do značné míry liší. Včela vnímá zejména vlnovou délku světla ultrafialového, modrého a zeleného. Proto pro ni i květy mají jinou barvu než vidíme my. Květy pak včelu lákají nejen svou barvou, ale i vůní. Navíc včely vždy nejvíce navštěvují rostliny, které v daný okamžik kvetou nejvíce a nektar téměř nemíchají. Proto můžete od včelaře koupit i jednoruhový med (lipový, akátový, řepkový, slunečnicový,..).

Pozor: Při práci s lupou pamatujte, že při jasném slunečném počasí můžete při neopatrné manipulaci založit požár. Proto dávejte pozor, abyste včelkám při jejich práci také neublížili.

Lískáčkův
pokus:

Medová limonáda bez bublinek

Věk: od 4 let ve spolupráci s rodiči

Místo: v místnosti

Pomůcky: 6 šálků vody, 1 šálek medu, šťáva z 5 - 6 citronů (dle velikosti), hrnec, vařečka, lahev na hotovou limonádu, trychtýř

Motivace: Med je zdravý a limonáda je to, co hledáme během teplých letních dnů. Spojme tedy zdravé s příjemným ☺.

Postup:

1. Nejprve v připraveném hrnci svaříme 6 šálků vody a necháme zchladnout.
2. Do vlažné převařené vody dáme 1 šálek medu a přidáme šťávu z citronů. Mícháme, dokud se všechn med zcela nerozpustí.
3. Připravenou směs nalijeme do lahví a dáme do ledničky vychladit.
4. Podáváme chlazené s plátkem citronu a případně s ledem.

Trocha teorie: Už od nepaměti byl med ceněn pro své léčivé účinky. Nevědělo se nic o jeho složení ani jeho účincích proti bakteriím. Věděli však, že med čistí rány, že se ho používá proti zánětům a spáleninám, a že je ideálním konzervačním prostředkem. Ale pozor, při teplotě více než 50°C ztrácí med své vlastnosti. Proto by se neměl dávat ani do vařícího čaje, pokud ho chceme použít jako lék.

Lískáčkov
tvoření:

Včelka létavka

Věk: od 3 let ve spolupráci s rodiči

Místo: uvnitř

Pomůcky: černý fix, tužka, 1 pásek žlutého a černého papíru o šířce 2 cm a délce 21cm, bílý tvrdý papír, nůžky, lepidlo, chlupatý drátek o délce 6 cm, pracovní ubrus nebo podložka

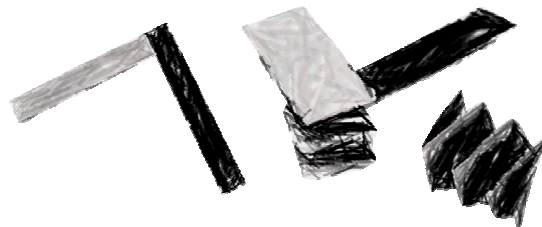
Motivace: Úl je takové malé království, kde každý má svůj úkol, který musí plnit. Včelka dělnice, která nosí do úlu nektar a pyl se jmenuje létavka. A opravdu, kolik se nalétá, než nanosí, co je třeba. Kromě létavek zde naleznete včelí matku, trubce a další dělnice, které pracují jako uklízečky, kojčky, stavitelky, skladnice, strážnice, slídilky, hřejivky a ubytovatelky.

Postup:

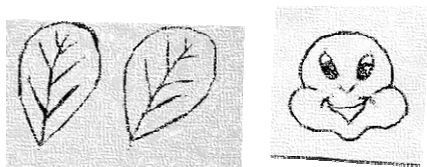
1. Na pracovní podložku si nachystáme potřebné pomůcky.

2. Vezmeme si černý a žlutý pásek a konce slepíme k sobě. Pak střídavě pásy přehýbáme přes sebe. Na konci je opět slepíme.

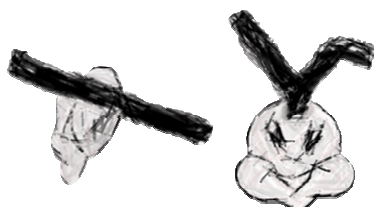
3. Na bílý tvrdý papír si tužkou předkreslíme obličej a křídla. Poté je obtáhneme fixem a domalujeme.

4. Hotové předlohy vystříháme.

5. na čele nůžkami uděláme díрку a tou pak na půl provlékneme chlupatý drátek. Oba konce těšně u hlavy obtočíme kolem sebe a vytvarujeme tykadla.

6. Na začátek poskládaného tělíčka nalepíme hlavičku a cca uprostřed děla vlepíme křídla.

7. Hotové včelce můžeme na zadeček přilepit magnet a vystavit si ji třeba na ledničku.

Pochlub
se Lískáčkovi:

Jak dopadlo vaše pozorování?

Říká se: Důvěřuj, ale prověřuj! Proto je dobré si informace, které si někde přečteme, ověřit. Třeba jsme se někde spletli. Pokud byste něco takového zjistili, tak nám určitě napište. Také rádi uslyšíme, co jste o včelkách zjistili při vašem pozorování. A jak dopadla limonáda? Pište Lískáčkovi na adresu Liskacek@post.cz. Už se moc těší.

Lískáčkovo
opakování:

Zkuste si odpovědět

- Co jste se dozvěděli zajímavého?
- Co se Vám podařilo?
- Z čeho včely vyrábí med a na co ho potřebují?
- Kolik nektaru včely musí sebrat na 1 litr medu?
- Proč včely sbírají pyl?
- Co všechno může dělat včela dělnice?

Sestavila: Mgr. Lenka Pavelčíková

Odborná spolupráce: Mgr. Veronika Stočková, Mgr. Iva Koutná, Mgr. Marie Kordulová

Červen 2014

